مناطق آزاد به کمك صنایع خلاق و فرهنگی می‌آید

معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، در ستاد توسعه فناوری‌های نرم هویت‌ساز به صنایع فرهنگی و شرکت‌های فرهنگی دانش‌بنیان توجه ویژه دارد و در همین راستا دبیر این ستاد در هجدهمین نشست معاونان و مدیران فرهنگی، اجتماعی و گردشگری سازمان‌های مناطق آزاد کشور، این مناطق را فرصت ارزشمندی برای رونق کسب و کارهای خلاق و فرهنگی برشمرد.

سیدمحمدحسین سجادی نیری معتقد است با ایجاد حلقه‌ای کارآمد و اثرگذار بر بستر مناطق آزاد، محصولات و خدمات در حوزه صنایع خلاق و فرهنگی رونق پیدا می‌کند.

این خبر را ایرنا منتشر کرده و توضیح داده بر اساس اظهارات نیری، ایجاد زیرساخت‌ها در منطقه‌های آزاد می‌تواند فرصت ارزشمندی را برای رونق صنایع خلاق و فرهنگی به ارمغان بیاورد. میزان هزینه‌ها برای ایجاد یك شغل در حوزه صنایع خلاق و فرهنگی به مراتب پایین‌تر از ایجاد یك شغل در دیگر حوزه‌هاست و با هزینه اندکی نسبت به سایر صنایع می‌توان اشتغال ایجاد کرد.

سجادی نیری، تولید ثروت، درآمدزایی و گردش مالی را از مزیت‌های صنایع فرهنگی برشمرد و افزود: صنایع فرهنگی در مقایسه با سایر صنایع از نرخ برگشت سرمایه بسیار بالاتر و دوره بازگشت سرمایه خیلی کوتاه‌تری برخوردار است. وی زنجیره تولید در صنایع فرهنگی را سودآور دانست و افزود: صنایع فرهنگی عامل اشتغال‌زایی برای فارغ‌التحصیلان علوم انسانی و هنر است. برای شکل دهی کامل حلقه‌های صنعت و فرهنگ، نیاز به جریان‌سازی گسترده در مراحل مختلف است و حرکت پایدار و با ثبات نیازمند زیرساخت‌های دقیق و هدفمند است.

اسباب‌بازی‌های فیلشاه ساخته می‌شوند

دیروز عضو هیات‌مدیره انجمن تولیدکنندگان اسباب‌بازی با مهر گفت‌وگو داشته و مزایای تشکیل انجمن ارتباط با دیگر دستگاه‌ها و نهادهای فرهنگی مرتبط با موضوع اسباب‌بازی را تشریح کرده است. محمد نخ‌چی ضمن این گفت‌وگو خبر داده بعد از فیلم سینمایی «فیلشاه»، سریال آن هم در دست ساخت قرار گرفته و البته قرارداد مربوط به بازارپردازی و صنایع فرهنگی مرتبط با آن از جمله تولید اسباب‌بازی بر اساس شخصیت‌های این پویانمایی بسته شده است. نخ‌چی تاکید کرده: با برگزاری جشنواره‌های متعدد، تولیدکنندگان اسباب‌بازی به این موضوع آگاه می‌شوند که کالاهای فرهنگی تا چه اندازه روی شخصیت و رفتار کودکان و نوجوانان تاثیرگذار است و بهتر و بیشتر با مولفه‌های فرهنگی در جامعه آشنا خواهند شد. عضو هیات‌مدیره انجمن تولیدکنندگان اسباب‌بازی تاکید کرده باید از تجارب و اطلاعات کسانی که ۳۰ سال در محافل اسباب‌بازی صحبت نکردند استفاده کنیم، این تجاربی است که در سینه‌ها هست و باید ضبط، مکتوب و رسانه‌ای شود.

نمایی از پویانمایی‌های موفق ایرانی که در بازارهای بومی و بین‌المللی مورد توجه قرار گرفته‌اند

تحریم‌ها با صنعت نوظهور پویانمایی ایران چه کرده‌اند؟

واقعیت تحریم های کارتونی

حرف‌های ۲ نفر از فعالان صنعت پویانمایی ایران را بخوانید که با تحریم‌ها دست و پنجه نرم می‌کنند

آذر مهاجر

فرهنگ و هنر

پویانمایی ایران بال و پر گرفته و استودیوهای پویانمایی‌سازی جان گرفته‌اند. باور ندارید؟ به اخبار مربوط به حضور پویانمایی‌های ایرانی در جشنواره‌های معتبر جهانی نگاه کنید. اصلا چرا راه دور می‌روید، در این سال‌ها تعدادی فیلم سینمایی پویانمایی با کیفیت قابل قبول تولید و عرضه شده است. همه اینها یعنی فرصت پا گرفتن صنعت پویانمایی در ایران فراهم شده؛ صنعتی که گویا بعد از نفت و اسلحه، پولسازترین صنعت جهان است، اما سهم ما از ثروت‌سازی پویانمایی چقدر است و حالا که تحریم‌های آمریکا بیشتر از گذشته، صنایع ریز و درشت کشورمان را نشانه گرفته است، چه بلایی بر سر تولیدکنندگان ایرانی آمده است. پویانمایی ایران روزگار پر اوج و فرودی را طی کرده و تا همین چند سال پیش صرفا به سفارشات داخلی محدود می‌شد، اما چند سالی است استودیوهای ایرانی دست به کار شده‌اند تا از شرکت‌ها و استودیوهای خارجی سفارش کار می‌گیرند. جلوه‌های بصری فیلم‌های سینمایی از جمله تولیدات سینمای هند، فضاسازی یا انجام برخی مراحل تولید کارتون‌های خارجی از جمله این سفارش‌هاست. برخی استودیوهای پویانمایی‌سازی برای کشورهای همسایه تیزرهای تبلیغی تولید می‌کنند و حتی در زمینه تولیدات ارزشی و دینی با برخی کشورهای مسلمان همکاری دارند. با همین فرمان، شاید اتفاقات مهمی برای تولید پویانمایی در ایران رخ می‌داد، اما حالا تحریم‌ها عرصه را برای فعالیت استودیوهای تولیدکننده پویانمایی هم تنگ کرده و آنها را به حاشیه رانده است.

انتقال پول؛ مسأله این است

تقریبا تمام فعالان حوزه پویانمایی معتقدند مهم‌ترین و اصلی‌ترین مسأله در همکاری‌های بین‌المللی چگونگی انتقال پول به کشور است. تصور کنید که یك استودیوی پویانمایی با شرکتی خارجی همکاری می‌کند، بخشی از روند تولید را به صورت دورکاری به انجام می‌رساند و کار را تحویل می‌دهد، اما نمی‌تواند پولش را وارد کشور کند.

براساس اظهارات بهنود نکویی، مدیر و موسس استودیو گنبدکبود، شاید در زمینه صنایع فرهنگی تحریم‌های روشن و مشخصی وضع نشده باشد، اما وقتی سیستم بانکی کشورمان درگیر تحریم باشد، هر فعالیتی می‌تواند با مانع بزرگ انتقال ارز مواجه شود. محمد ابوالحسنی، مدیر شرکت نسل اندیشه سبزنما یا همان نس استودیو، نیز مسأله انتقال ارز را جدی می‌داند، اما به گفته او شرکت‌های ایرانی راهکارهایی برای دور زدن تحریم پیدا کرده‌اند و به شیوه‌های مختلف راهی برای انتقال ارز پیدا می‌کنند.

خارجی‌ها حساس شده‌اند

درست در زمانی که شرکت‌های ایرانی، راه همکاری و تولید مشترك با شرکت‌های خارجی را پیدا کرده‌اند و پویانمایی ایران برای کسب تجربه‌های جهانی قدم‌های جدی بر می‌دارد، تحریم‌ها اوج می‌گیرد و هر روز بر شدت آن اضافه می‌شود تا آنجا که برخی از شرکت‌های خارجی، میدان را خالی می‌کنند.

برادران نکویی که با یك پخش‌کننده بین‌المللی کار کرده‌اند و با چند استودیوی بین‌المللی همکاری داشته‌اند، علاوه بر مسأله انتقال پول، اخیرا با مشکل دیگری هم روبرو شده‌اند. بهنود نکویی می‌گوید: طی یك سال اخیر تقریبا شرکت‌های خارجی بسیار محتاط شده‌اند و نگران همکاری با شرکت‌های ایرانی هستند.

این کارگردان و تهیه‌کننده پویانمایی توضیح می‌دهد که قرار بود با یك شرکت چند ملیتی که دفتر اصلی آن در انگلیس واقع شده، همکاری کنند؛ اقدامات اولیه برای مشارکت در تولید پویانمایی انجام شده بود، اما ناگهان به آنها اعلام شده همکاری با شرکت‌های ایرانی برایشان عواقب خواهد داشت!

محمدابوالحسنی معتقد است از آنجا که تحریم‌های مالی و بانکی را می‌توان به شیوه‌ای رتق و فتق کرد، حساسیت شرکت‌های بین‌المللی و عدم تمایل آنها به همکاری با ایرانی‌ها از مسأله انتقال پول هم مهم‌تر است. این تهیه‌کننده توضیح می‌دهد: اختلاف دیدگاه‌ها باعث شده بسیاری از شرکت‌های خارجی دیگر پذیرای ما نباشند و در همکاری با ما احتیاط کنند.

دردکشیده‌ها همکاری می‌کنند

کشورهای آسیای شرقی و در راس آنها، چین علاقه‌مند به همکاری با ایران است. این را ابوالحسنی می‌گوید و حتی تصریح می‌کند که بسیاری از کشورهای منطقه هم دیگر حاضر با همکاری با پویانمایی‌سازان ایران نیستند.

بهنود نکویی به روسیه و ترکیه اشاره می‌کند و معتقد است: کشورهایی که به نوعی تحریم‌های آمریکا را چشیده و با آن درگیر بوده‌اند، راحت‌تر با ایرانی‌ها همکاری می‌کنند و دست کم پذیرفته‌اند که برای همکاری با ایران باید به یك راهکار مناسب برای انتقال پول فکر کرد. در مورد این کشورها هر دو طرف قرارداد، می‌پذیرند ساز و کاری برای انتقال پول به شیوه غیررسمی پیدا کنند، اما درباره بسیاری از کشورهای دیگر این امکان وجود ندارد. ثبت شرکت در خارج از کشور، دریافت ارزهای دیگری به جز دلار که در ایران قابل تبدیل به ریال باشد، معرفی یك حساب بانکی در خارج از کشور برای بستن قرارداد با شرکت‌های خارجی از جمله راهکارهایی است که شرکت‌های ایرانی برای دور زدن تحریم‌های بانکی پیدا کرده‌اند اما همین راهکارها هم چندان ساده به انجام نمی‌رسند.

قراردادهای ناامن و ظالمانه

تفاوت ارزی مهم‌ترین دلیلی است که باعث می‌شود، شرکت‌های ایرانی به همکاری با خارجی‌ها علاقه‌مند شوند. براساس اظهارات بهنود نکویی، برآورد هزینه‌ها چندان چشمگیر نیست و معمولا شرکت‌های خارجی براساس کف قیمت با ایرانی‌ها قرارداد می‌بندند، اما تفاوت ارزی باعث می‌شود، همچنان همکاری با شرکت‌های خارجی برای ایرانی‌ها جذابیت داشته باشد. این همه ماجرا مربوط به همکاری‌های کوچك و ارائه خدمات اجرایی به شرکت‌های خارجی است.

به گفته نکویی اگر تولیدکنندگان پونمایی در ایران بخواهند در بازار بزرگ پویانمایی جهان سهمی داشته باشند و با شرکت‌های معتبر جهان ارتباط بگیرند و با آنها وارد مذاکره و همکاری شوند، با شرایط بسیار محدودکننده‌ای روبه‌رو خواهند شد. این کارگردان می‌گوید: سالانه بازارهای بین‌المللی بسیار بزرگی در حوزه تولیدات پویانمایی برگزار می‌شود که مقدمه‌ای است برای تبادل و همکاری. همچنین گردش مالی صنعت پویانمایی جهان عدد بسیار قابل اعتنایی است که اگر یك تولیدکننده ایرانی بخواهد در آن سهم داشته باشد، ناچار است خطرهای زیادی را بپذیرد.

به گفته مدیر استودیو گنبدکبود، تولیدکننده ایرانی در قراردادهای بین‌المللی همیشه دستش بسته است، چراکه حتی اگر قرارداد داشته باشد، باز هم در صورت بروز مشکل، برای ادعای خسارت یا حل مسائل احتمالی گرفتار بازی‌های پیچیده خواهد شد و ناچار است به حداقل‌ها رضایت بدهد. این در حالی است که پویانمایی ایران به لحاظ کیفی به استانداردهایی دست پیدا کرده که بتواند در بازارهای بین‌المللی حرفی برای گفتن داشته باشد و حوزه مهمی برای سرمایه‌گذاری باشد.

اگر تحریم‌ها نبودند

بازارهای محلی برای صنعت بزرگی مانند پویانمایی، اهمیت زیادی ندارد. این صنعت زمانی پویا و سودآور خواهد بود که بازارهای بین‌المللی را مدنظر داشته باشد و یك اثر پویانمایی بتواند در بازارهای بین‌المللی معامله شود و هزینه‌هایش را برگرداند و البته اثر پویانمایی، محصولی است که انتقال و عرضه‌اش نیازی به عبور از مرزهای گمرکی و حمل و نقل سنگین ندارد. این محصول می‌تواند از انواع بازارهای جهانی سهمی داشته باشد اما تحریم‌ها، این صنعت را نیز مانند سایر صنایع کشورمان محدود کرده و فعالان این حوزه را به حاشیه رانده است.

بازارهای پویانمایی به گفته بهنود نکویی بسیار متنوع است. او توضیح می‌دهد: در صنعت بزرگ پویانمایی بازار شمال آمریکا را داریم، بازارهای اروپا، کشورهای خاورمیانه، شمال آفریقا و بسیاری بازارهای دیگر که براساس سلیقه این بازارها تولیدات متنوع عرضه می‌شود. به عبارت دیگر اگر تحریم‌ها نبود، صنعت پویانمایی ایران می‌توانست از بازارهای جهانی سهمی داشته باشد و علاوه بر کارکردهای فرهنگی و ارائه و معرفی فرهنگ و هنر ایرانی، سودآور باشد. به گفته بهنود نکویی، اگر تحریم‌ها نبودند، سرمایه‌گذاری در صنعت پویانمایی ایران توجیه‌پذیر می‌شد و برای سازندگان و سرمایه‌گذاران خطر کردن چندان دشوار نمی‌شد. اگر تحریم‌ها نبودند، صنعت پویانمایی به این میزان آسیب‌پذیر نبود و معماری آن با کوچك‌ترین تکانی، در معرض ویرانی قرار نمی‌گرفت.

همه به جز ایرانی‌ها

نتیجه تحریم‌ها را شاید بهتر از هر جای دیگر می‌توان در فضای وب دید؛ جایی که دسترسی ایرانی‌ها به بسیاری از خدمات شرکت‌های بزرگ اینترنتی قطع می‌شود. یك نمونه ساده و البته مضحکش این است که شما به عنوان یك ایرانی می‌توانید از مرورگر گوگل استفاده کنید، اما نمی‌توانید تغییر لوگوی این مرورگر را به بهانه‌های مختلف ببینید، حتی وقتی لوگو به مناسبت بزرگداشت ابن سینا یا خواجه نصرالدین طوسی تغییر کرده باشد!

گوگل به‌عنوان غول فناوری و یکی از قوی‌ترین موتورهای جست‌وجوگر در عرصه فناوری، دسترسی ایرانی‌ها به بسیاری از خدماتش را محدود کرده است. براساس آمار منتشر شده از سوی پژوهشگاه ارتباطات و فناوری اطلاعات فقط ۶۷ درصد خدمات گوگل در کشورمان برای کاربران قابل استفاده است. همچنین مواردی بوده که نرم‌افزارهای ایرانی مورد تحریم قرار گرفتند و فروشگاه آنلاین گوگل اجازه عرضه این نرم‌افزارها را نداشتند و صد البته میان این نرم‌افزارها مواردی بوده که به فرهنگ ارتباط داشته و به صور مستقیم صنایع فرهنگی ایران را نشانه رفته است.
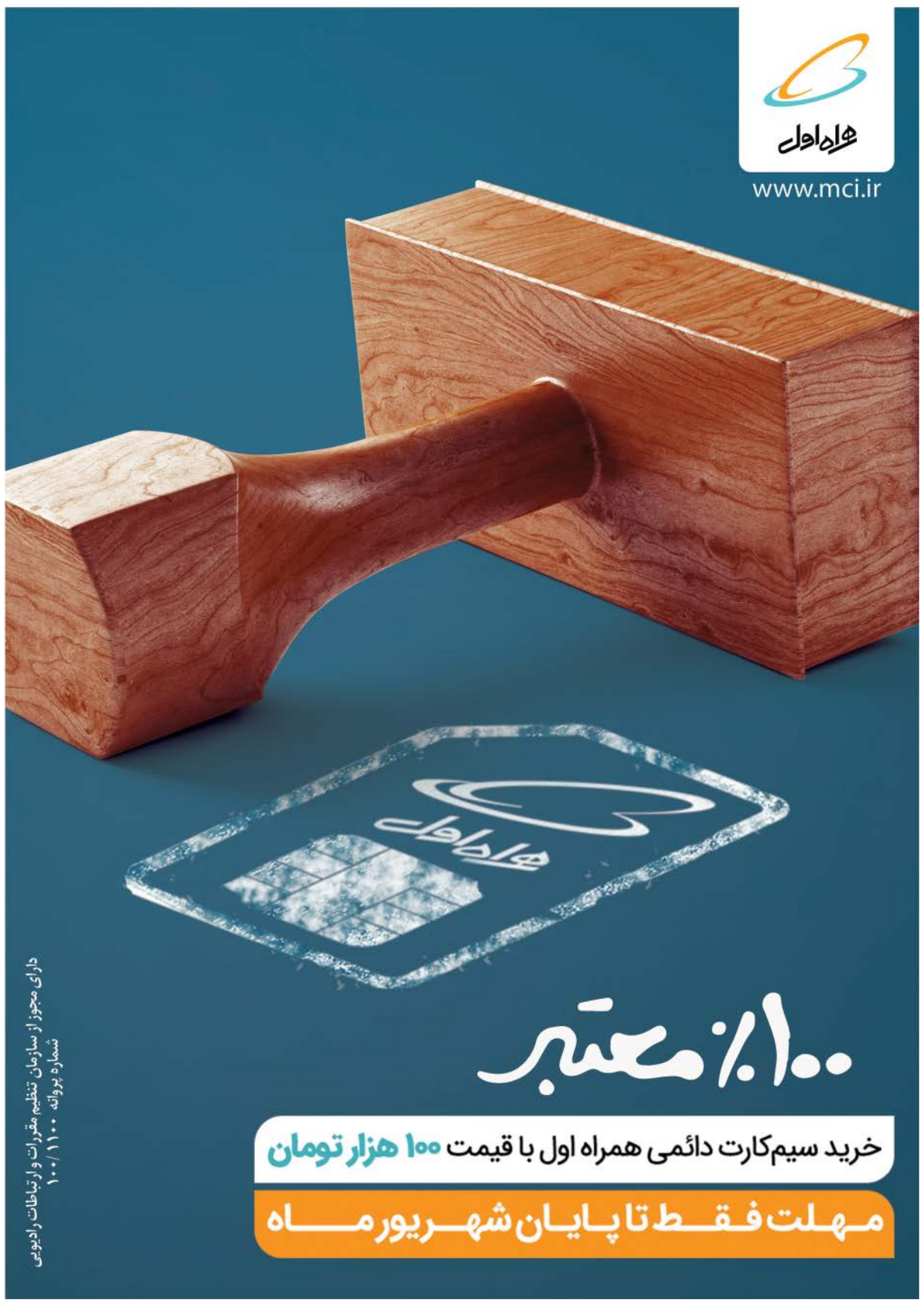
درباره یکی از این تحریم‌ها ۲۹ خرداد سال گذشته، مفصل نوشتیم و توضیح دادیم که غیرفعال‌کردن حساب کاربری کاربران ایرانی در شبکه اجتماعی گودریدز چه ماجرایی داشته و از کجا آب می‌خورده است. گودریدز یك شبکه اجتماعی ویژه کتاب و کتابخوانی که در سراسر جهان هم بیش از ۲۰ میلیون کاربر دارد و سال گذشته تصمیم گرفت کاربران ایرانی را از امکاناتش محدود کند. حتما درباره اقدام گوگل برای محدود کردن دسترسی ایرانی‌ها به سرویس Google Analytics هم شنیده‌اید. این سرویس، کارش گزارش‌دهی و ردگیری در مورد ترافیك بازدید از سایت‌های مختلف است و یکی از محبوب‌ترین سرویس در این زمینه محسوب می‌شود، چراکه نتایج بسیار جامع و کارا در اختیار قرار می‌دهد. شاید این مورد چندان به مقولات فرهنگی مرتبط به نظر نرسد، اما حتما در جریان هستید که چنین سرویس‌هایی در مطالعات فرهنگی کارکردهای قابل توجه دارند.